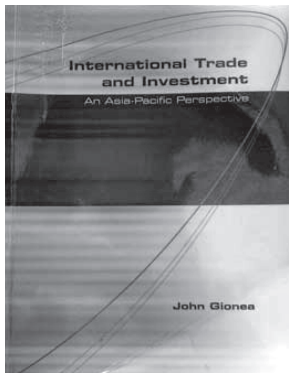

ศุภนันตา ร่มประเสริฐ*

Suppanunta Romprasert

John Gionea (2003). *International Trade and Investment: An Asian-Pacific Perspective*.

McGraw-Hill Australia Pty Limited Press.

จำนวน 439 หน้า ปกอ่อน ISBN 0 074 71210 1

เค้าโครงของหนังสือ

บทหลักของหนังสือ แบ่งออกเป็น 4 ประเด็นในเรื่องของประเด็นการค้าทั่วโลก โดยเฉพาะกรอบการศึกษาทางด้านการค้าระหว่างประเทศ กรอบการเงินและการลงทุน โดยภาพรวมไม่ว่าจะเป็นบริษัทเอกชนขนาดเล็กและขนาดกลาง รวมไปถึงบริษัทข้ามชาติ โดยเนื้อหาทั่วไปหรือแม้กระทั่งตัวอย่างของการลงทุนระหว่างประเทศนั้นเป็นมุมมองด้าน Asia-Pacific ในขอบข่ายของภูมิภาคและระหว่างประเทศ อันประกอบด้วย ส่วนที่ 1 รูปแบบการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ ส่วนที่ 2 สภาพแวดล้อมการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ ส่วนที่ 3 กลยุทธ์การทำธุรกิจระหว่างประเทศ และส่วนที่ 4 ช่องทางการทำธุรกิจกับประเทศต่าง ๆ โดยทั้ง 4 เรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องที่ถกเถียงกันมาตลอด (Controversial Issues) ไม่ว่าจะเป็นเรื่องผลประโยชน์ (Interest) และความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) ระหว่างกลุ่มประเทศที่ทำการค้าไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือแม้แต่ในกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา จึงมีประเด็นน่าสนใจเกิดขึ้นว่า หากมีการเรียนรู้ถึงตัวอย่างบางกรณีในรูปแบบ

* อาจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอีสต์แฮมป์ตัน และ

Ph.D. candidate in economics, National Institute of Development Administration (NIDA)

มหาวิทยาลัยอีสต์แฮมป์ตัน สุวรรณภูมิแคมปัส ถนนบางนา-ตราด กม.26 จังหวัดสมุทรปราการ 10540

E-mail: thailandsuppanunta@yahoo.com และ suppanuntaMkk@au.edu

ข้อกำหนดทางการค้าของทั้งสี่เรื่องไว้ในเนื้อหาของหนังสือเล่มนี้ก็มักจะก่อให้เกิดการค้าที่เป็นธรรมหรือไม่เพียงใดเนื่องจากประเด็นดังกล่าวเป็นเรื่องการค้าและการลงทุนทั่วโลกโดยตรง อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการค้าและการลงทุนทั่วโลกนั้นจากเนื้อหาของหนังสือเล่มนี้จะช่วยให้ผู้ลงทุนรายย่อยและผู้สนใจในประเด็นของการค้าการลงทุนระหว่างประเทศได้เห็นถึงภาพการค้าและการลงทุนของหลาย ๆ ประเด็นที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ได้รู้ถึงองค์ประกอบสำคัญ ๆ ของการทำธุรกิจระหว่างประเทศในแง่มุมมองของการใช้เทคโนโลยีในการขับเคลื่อนผลิตภัณฑ์และตลาดภูมิภาคไปสู่การค้าและการลงทุนที่เราทุกคนรู้จักกันในนาม “โลกาภิวัตน์” หรือ “Globalisation” นอกจากนี้ผู้อ่านยังสามารถแยกแยะองค์ประกอบการค้าและการลงทุนว่าแต่ละส่วนมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวอย่างไรและเข้าใจถึงธรรมชาติของธุรกิจว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่มีความแตกต่างกันระหว่างการลงทุนภายในประเทศ กับประเทศเพื่อนบ้านตามเขตพรมแดนและกับการลงทุนภายนอกประเทศ รวมไปถึงจุดเด่นทางด้านประโยชน์ที่จะได้รับ มุมมองข้อคิดในการวิพากษ์วิจารณ์จากการลงทุนในรูปแบบของโลกาภิวัตน์ ซึ่งในท้ายที่สุดก็จะได้ภาพรวมของหนังสือเล่มนี้ในมุมมองของการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศ หนังสือเล่มนี้ได้ถูกตีพิมพ์อีกครั้งในปี 2003 ซึ่งแม้ว่าเวลาจะล่วงมากกว่า 5 ปีแล้วก็ตาม แต่เนื้อหาภายในหนังสือเล่มนี้ก็ยังคงเป็นมุมมองที่ไม่ล้าหลังแต่กลับให้แนวคิดใหม่ ๆ ได้ดีสำหรับองค์กรธุรกิจทั้งขนาดเล็กและขนาดกลาง หนังสือเล่มนี้มีผู้แต่งคือ John Gionea เป็นศาสตราจารย์ประจำมหาวิทยาลัย RMIT ทางด้านเศรษฐศาสตร์และการเงินตั้งแต่ปี 1992 และมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการค้าการลงทุนระหว่างประเทศที่บริษัทเอกชน รัฐบาล และบริษัทข้ามชาติ นอกจากนี้ยังเป็น coauthored Economics for Business และทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้กับ Secretariat of the United Nations Economic Commission รวมถึงออกแบบโปรแกรมการฝึกอบรมในเรื่องการค้าระหว่างประเทศให้กับ AusAID ด้วย

เนื้อหาโดยสังเขปของหนังสือ

หนังสือเล่มนี้แบ่งออกเป็น ส่วนบทนำและอีก 4 ส่วนหลัก โดยส่วนบทนำ เป็นการกล่าวถึงประวัติและความน่าสนใจของระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศโดยเฉพาะประเด็นที่เกิดขึ้นกับรูปแบบการเปลี่ยนแปลงของ World GDP and Trade และเปอร์เซ็นต์ของ World Total โดยเปรียบเทียบในมุมมองแบบข้ามทศวรรษล่วงหน้า ซึ่งได้มีการบ่งบอกถึงความเปลี่ยนแปลงของโลกว่า ณ ขณะนี้ประเทศกำลังพัฒนาในหลาย ๆ ประเทศกำลังผันตัวเองไปสู่จุดที่เรียกว่า “ประเทศอุตสาหกรรม” ในไม่ช้า และด้วยเหตุดังกล่าวทำให้มีความจำเป็นต้องได้เรียนรู้ถึงระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และกลยุทธ์ในการทำธุรกิจระหว่างประเทศซึ่งก็หมายความว่า การได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่จะคิดจะร่วมลงทุนกับต่างชาติ ช่วยกระตุ้นจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ พร้อมกับสนับสนุนให้เกิดความท้าทายในการลงทุนกับตลาดข้ามชาติ มากขึ้นตามลำดับ **ส่วนที่ 1 รูปแบบการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ** กล่าวถึงการค้าและการลงทุนในส่วนของการให้บริการที่มีรูปแบบของการเติบโตสูงสุดในช่วง 8 ปีของทศวรรษ

ที่ผ่านมา ซึ่งผิดกับการค้าในส่วนของสินค้าที่มองเห็นการเติบโตสูงสุดอยู่ในช่วงราวปี 1999-2000 การขยายตัวของการค้าด้านสินค้าและบริการมีศูนย์กลางอยู่ที่อเมริกาเหนือ ยุโรปตะวันตก และเอเชียตะวันออก โดยเฉพาะภูมิภาคเอเชียตะวันออกที่มีการเติบโตทางการส่งออกและนำเข้า สูงมากโดยเฉลี่ยระหว่าง 1980s และ 1990s โดยความแข็งแกร่งทางการเติบโตเกาะกลุ่มอยู่ที่ ประเทศฮ่องกง เกาหลี มาเลเซีย สิงคโปร์ จีนไต้หวัน ประเทศไทย ญี่ปุ่น และ จีน โดยขณะนี้ การลงทุนระหว่างประเทศมีแนวโน้มเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ และไม่ต้องสงสัยเลยว่าการค้าระหว่าง ประเทศทั้งประเภทสินค้าและบริการจะยังคงมีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการที่ระบบเศรษฐกิจโลก เรียกกันว่าโลกาภิวัตน์ต่อไป

ส่วนที่ 2 สภาพแวดล้อมการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ

มองที่นโยบายของรัฐบาลในแต่ละประเทศกับส่วนที่เรียกกันว่า “protectionist side และ an export enhancement side” การแทรกแซงของรัฐบาลเพื่อต่อต้านสินค้านำเข้าโดยปกป้อง บริษัทอุตสาหกรรมขนาดย่อมภายในประเทศผ่านทางเครื่องมือที่เรียกว่า tariff barriers, quota, anti-dumping และ administrative measures โดยเครื่องมือเหล่านี้ในหลาย ๆ ประเทศนำมา ใช้โดยรัฐบาลเพื่อแทรกแซงส่วนของการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศโดยที่มีแนวความคิดว่า การกระทำดังกล่าวจะทำให้ธุรกิจขนาดย่อมและขนาดกลางได้รับประโยชน์ ฉะนั้นประเด็นดังกล่าว จึงน่าจะเป็นประเด็นที่เกิดจากความไม่ลงรอยด้านความคิดและผลประโยชน์ระหว่างประเทศ พัฒนาแล้วกับประเทศกำลังพัฒนาซึ่งต่างใช้เวทีของ WTO เนื่องจากประเด็นนโยบายการแข่งขัน นั้นแท้จริงแล้วเป็นกฎเกณฑ์ที่รัฐสร้างขึ้นเพื่อคุ้มครองธุรกิจภายในประเทศในการเสนอหวัข้อ ในการเจรจาที่เอื้อประโยชน์ทางเศรษฐกิจแก่ประเทศตนมากที่สุด กล่าวคือ ในเรื่องนโยบาย การแข่งขันนั้นแม้ WTO จะไม่ได้กำหนดกฎเกณฑ์ในการวางนโยบายการแข่งขันระหว่าง ประเทศสมาชิกแต่ก็มีกฎเกณฑ์ที่ใช้บังคับอยู่แล้วว่าด้วยเรื่องการตอบโต้การทุ่มตลาดและการตอบโต้ การอุดหนุนอันเป็นมาตรการของประเทศผู้นำเข้า โดยรัฐบาลของประเทศผู้นำเข้าสามารถ ออกมาตรการเพื่อตอบโต้ได้ เช่น การเก็บภาษี เป็นการตอบโต้ซึ่งการกระทำดังกล่าวอาจ ก่อให้เกิดความเสียเปรียบในการแข่งขันในตลาดโลกได้ นอกจากนี้กลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วยังได้ เสนอนโยบายที่ควรพิจารณาในการจัดทำความตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยนโยบายการแข่งขัน อันได้แก่ ข้อตกลงจำกัดการส่งออกด้วยความสมัครใจ หรือ Voluntary Export Restraints Agreement : VER การรวมหรือควบกิจการ (Merger and Acquisition) การบังคับใช้ กฎหมายนโยบายการแข่งขัน เพื่อจัดระเบียบกฎเกณฑ์และข้อบังคับในเรื่องการกำหนดนโยบาย การแข่งขันในระหว่างประเทศสมาชิกให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ส่วนที่ 3 กลยุทธ์การทำธุรกิจ ระหว่างประเทศ

บริษัทที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศหลีกเลี่ยงไม่พ้นกับการดำเนินธุรกิจ กับบุคคลต่างชาติ ซึ่งอาจประสบความยุ่งยากในเรื่องความไว้วางใจหรือข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในข้อสัญญาทางการค้า แต่ปัญหาเหล่านี้สามารถแก้ไขได้โดยใช้กลุ่มบุคคลที่สาม (third party) เช่น ธนาคารที่มีชื่อเสียงและได้รับความไว้วางใจ โดยสามารถสร้างความมั่นใจให้เกิดขึ้นได้กับ

ทั้งสองฝ่ายผ่านทาง documentary letter of credit และ **ส่วนที่ 4 ช่องทางการทำธุรกิจกับประเทศต่าง ๆ** ประเทศอุตสาหกรรมในหลายประเทศ ระบบเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับพื้นฐานของการตลาด ดังนั้นจากมุมมองขององค์กรที่ดำเนินงานด้านธุรกิจจึงสนใจในเรื่องของการส่งออกหรือผ่านทางช่องทางที่เรียกกันว่า “direct investment” โดยที่การลงทุนจะพิจารณาตามปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ รวมไปถึงการแทรกแซงของรัฐบาลต่อนักลงทุนต่างชาติ การเก็บภาษีสินค้านำเข้า อัตราการแลกเปลี่ยน และการควบคุมภายในของรัฐบาลในแต่ละประเทศด้วย

บทวิจารณ์

ตามความเห็นแล้วมีความเห็นด้วยกับผู้เขียนหนังสือเล่มนี้ที่ดึงเอาประเด็นด้านการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศซึ่งเป็นสิ่งที่ได้เถียงกันตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมาแจกแจงรายละเอียดให้ผู้อ่านทราบ โดยทำความเข้าใจประวัติความเป็นมา แนวความคิดว่าเป็นอย่างไร รวมถึงผลดีและผลเสียของความตกลงใน WTO ว่าเป็นอย่างไร ซึ่งทำให้ผู้อ่านทราบถึงสาเหตุของปัญหา อีกทั้งใช้กลยุทธ์การนำเสนอแบบยกกรณีตัวอย่างมาเป็นข้อเสนอแนะที่ดีที่กำหนดแนวทางในการประสานประโยชน์ของประเทศกำลังพัฒนาที่ขาดความพร้อมในด้านกฎเกณฑ์ภายในประเทศ ลักษณะการเขียนของผู้เขียนค่อนข้างเป็นกลาง แต่จะอธิบายในเชิงเปรียบเทียบแนวความคิดเป็นอย่างไร ซึ่งการเขียนในแนวนั้นเหมาะสำหรับเป็นแนวทางในการอ่านหนังสือให้กับผู้อ่านได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนหนังสือเล่มนี้ก็ไม่ได้เขียนมุมมองของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนามากนักต่อเรื่องการกำหนดนโยบายการแข่งขันทางการค้าและการลงทุนในกรอบ WTO ว่ากลุ่มประเทศกำลังพัฒนานั้นมีแนวคิดและทิศทางในการดำเนินนโยบายทางการค้าเกี่ยวกับการแข่งขันไปในทางใด เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับประเด็นดังกล่าว ซึ่งหากเพิ่มเรื่องมุมมองของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาต่อประเด็นดังกล่าวก็น่าจะนำมาซึ่งแนวคิดในการปรับใช้กับองค์กรธุรกิจในประเทศไทยได้มากขึ้น